

REFORMA PRAWA AUTORSKIEGO – ARTYŚCI W SIECI

Gwałtowny rozwój technologii, jakiego obecnie doświadczamy, kształtuje gusty i zachowania konsumentów. Nie jest to jednak zjawisko ograniczone jedynie do bogatej oferty nowinek technicznych i urządzeń. Ma ono również odbicie w świecie artystycznym, w tym także wpływa na sposób korzystania z muzyki.

Istniejące na rynku serwisy internetowe umożliwiające dostęp do treści (plików muzycznych, filmów) „na żądanie”, zdobywają coraz większą popularność. Zaczynają wręcz zastępować tradycyjne formy dostępu do muzyki: radio, telewizję, nośniki fizyczne płyt CD, MP3.

Dotychczasowe regulacje prawne, tworzone w początkowej fazie rozwoju Internetu i świata wirtualnego, nie są w pełni dostosowane do obecnych realiów i nie zapewniają artystom dostatecznego poziomu ochrony, czego wynikiem jest sytuacja, w której artyści wykonawcy zostają pozbawieni należnego im, stosownego wynagrodzenia, jakie otrzymywać powinni z tytułu eksploatacji ich wykonań w sieci Internet.

Dlatego cztery międzynarodowe organizacje reprezentujące ponad pół miliona artystów w Europie (AEPO-ARTIS, EuroFIA, FIM i IAO) połączyły siły i przy wsparciu krajowych organizacji zbiorowego zarządzania prawami artystów wykonawców, w tym organizacji polskich: STOART i SAWP, rozpoczęły kampanię na rzecz wprowadzenia na poziomie europejskim odpowiednich regulacji prawnych gwarantujących sprawiedliwe traktowanie artystów w sieci.

Obecnie ochrona praw artystów wykonawców regulowana jest m.in. przepisami Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym. Zawarte w niej zapisy skonstruowane zostały z myślą o umożliwieniu artystom wykonawcom partycypowania we wpływach pochodzących z wykorzystywania ich wykonań w Internecie. W tym celu wyposażono artystów wykonawców w wyłączne prawo do wyrażania zgody na publiczne udostępnianie ich utwralonych wykonań w sieci.

Art. 3 ust. 2 Dyrektywy o społeczeństwie informacyjnym [2001/29/EC](#)

Państwa Członkowskie powinny przewidzieć wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie: a) dla artystów wykonawców — w odniesieniu do utwraień ich wykonań; (...)

Oznacza to, że podmioty świadczące usługi udostępniania plików muzycznych/filmowych na żądanie, nie mogą robić tego bez zgody artystów wykonawców. W praktyce przepisy te są jednak nieefektywne, a **artyści nie otrzymują należnego im wynagrodzenia za masowe korzystanie z ich wykonań** w serwisach udostępniających je na żądanie.

Konstrukcja wyłącznego prawa wykonawców, dopuszczająca jego zbywanie, nie daje artystom wykonawcom odpowiedniej ochrony. Podmioty korzystające z artystycznych wykonań mogą w praktyce w prosty sposób eliminować artystów wykonawców z udziału we wpływach z komercyjnej eksploatacji ich wykonań. Pozycja artystów, będących bowiem w przeważającej mierze stroną słabszą w stosunku do koncernów fonograficznych - producentów skutkuje tym, że często muszą oni zbyć całość swoich praw do przyszłej eksploatacji ich artystycznych wykonań w zamian za jednorazowe wynagrodzenie które najczęściej jest zupełnie nieadekwatne do przyszłych dochodów, jakie producent osiąga w związku udostępnianiem wykonań na żądanie.

Konsumenci korzystający z muzyki w sieci Internet za pośrednictwem płatnych platform i serwisów muzycznych działają z kolei w przekonaniu, że część z uiszczanych przez nich opłat trafia do kieszeni wykonawców, co jednak nie ma miejsca.

Regulacje prawne powinny zostać w związku z tym uzupełnione dodatkowymi przepisami gwarantującymi ochronę artystów wykonawców w sieci.

Przewidziane w nowych regulacjach przepisy powinny gwarantować wykonawcom, w przypadku przeniesienia przez nich na producenta wyłącznych praw do artystycznych wykonań i niezależnie od postanowień umów, na których podstawie jest to dokonywane, niezbywalne prawo do otrzymywania stosownego wynagrodzenia za publiczne udostępnianie wykonań na żądanie.

Aby było to efektywne, wynagrodzenie takie powinno być pobierane od użytkowników (platform i serwisów internetowych) za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania.

Dlatego wzywamy do pochylenia się, w ramach debaty nad strategią w zakresie jednolitego rynku cyfrowego, nad sytuacją wykonawców w środowisku cyfrowym i postulujemy, aby kwestii przyznania godziwego wynagrodzeniu artystom wykonawcom nadano charakter priorytetowy.

Konieczne jest wprowadzenie gwarancji niezbywalnego, stosownego wynagrodzenia dla artystów wykonawców za korzystanie z ich wykonań na żądanie w sieci Internet, pobierane od użytkowników to jest komercyjnych platform internetowych takich jak: iTunes, Spotify i Netflix.

Wynagrodzenie to powinno być niezależne od wynagrodzenia płaconego wykonawcom przez producentów w zamian za przeniesienie praw wykonawczych.

Pobierane byłoby od użytkowników przez organizacje zbiorowego zarządzania, które – w przeciwieństwie do indywidualnych artystów - mają możliwość dotarcia do użytkowników w przypadkach masowego korzystania z artystycznych wykonań oraz, które przez lata swojej działalności wypracowały skuteczne mechanizmy dystrybucji zainkasowanych środków pomiędzy uprawnionych.